

Poznámky ke vstupu ČR a SR do EU

(se zřetelem na rakouské podnikatelské
prostředí)

Jan Jedlička

EU Office České spořitelny

&

Andrea Borčinová

EU Office Slovenskej sporitelni

EU OFFICE

Česká spořitelna, a.s.

Olbrachtova 1929/62

140 00 Praha 4

tel.: +420 261 073 019

fax: +420 261 073 004

EU_office@csas.cz

<http://www.csas.cz/eu>

Petr Zahradník

+420 261 073 019

Jan Jedlička

+420 261 073 484

Andrea Kadlečková

+420 261 074 491

Poznámky ke vstupu České republiky do EU

Jedním ze základních stavebních kamenů Evropského společenství je jednotný trh, a z toho vyplývající svoboda volného pohybu osob, služeb, zboží a kapitálu.

Dnem vstupu České republiky do Evropské unie se tudíž naše země stane součástí širokého hospodářského prostoru bez hranic. Teoreticky vzato by zaměstnanci mohli pracovat bez povolení v jakémkoliv členském státu EU, podnikatelé by mohli prodávat zboží a nabízet své služby kdekoliv v rámci Unie bez omezení, neexistovaly by ani žádné překážky pro přelévání kapitálu mezi jednotlivými státy či investičními instrumenty.

Avšak obavy z rozdílné struktury trhu práce, služeb i kapitálu v nově přístupujících (většinou chudších) a stávajících zemí (většinou bohatších) vedly k prosazení národních ochranných pravidel. Ty byly dohodnuty ve formě přechodných opatření bránících volnému pohybu osob, služeb, zboží a kapitálu, a jsou součástí přístupové smlouvy ČR k EU.

Trh práce

Stávající členské státy EU mohou po dobu dvou let od vstupu ČR (a ostatních přístupujících států) do EU uplatňovat opatření, která zabraňují přístupu českým občanům bez povolení na jejich pracovní trh. Před koncem dvouletého období ode dne přistoupení přezkoumá Rada na základě zprávy Komise působení těchto opatření. Po dokončení přezkoumání oznámí stávající členské státy Komisi, zda budou dále uplatňovat tato opatření. Členský stát, který na konci období pěti let zachovává tato opatření může v případě vážných narušení trhu práce nebo nebezpečí takových narušení po oznámení Komisi dále uplatňovat tato opatření do konce období sedmi let po dni přistoupení. Delší přechodné období není povoleno.

V současné době se většina stávajících členů EU obává – podle našeho názoru neopodstatněně – masivního přílivu českých zaměstnanců na jejich pracovní trh a rozhodla se uplatňovat ochranné dvouleté období. Výjimku zatím tvoří Irsko a částečně i Velká Británie. Sousední Rakousko a Německo již dopředu avizovalo, že hodlá využít maximální sedmiletou lhůtu.

V poslední době se v některých přístupujících státech (Maďarsko a Polsko) uvažuje o zavedení povolených recipročních opatření – tedy rovněž omezit přístup na domácí trh práce zaměstnancům ze stávajících členských států. V České republice jsme podobnou diskusi nezaznamenali a ani se nedomníváme, že by zavedení podobných odvetných opatření bylo pro českou ekonomiku přínosem.

Trh služeb

Obavy z narušení pracovního trhu v Rakousku a Německu vyústily také v zakotvení možnosti zákazu volného nabízení služeb českými podnikateli u „citlivých oborů“ v těchto zemích. Lhůty jsou zde stejné jako u překážek pro volný pohyb osob – tedy maximálně sedm let.

Seznam citlivých oborů služeb:

Rakousko:

- činnosti v rostlinné výrobě; terénní úprava zahrad, parků, sadů a jiných zelených ploch,
- řezání, tvarování a konečná úprava ozdobného a stavebního přírodního kamene,
- výroba kovových konstrukcí a jejich dílů,
- stavebnictví včetně souvisejících oborů,
- pátrací a ochranné činnosti,
- čištění budov, zařízení a dopravních prostředků,
- ostatní činnosti související se zdravotní péčí,
- sociální péče bez ubytování.

Německo:

- stavebnictví včetně souvisejících oborů,
- čištění budov, zařízení a dopravních prostředků,

- činnosti v oblasti dekorace interiérů,

Stejně jako v oblasti volného pohybu osob, může Česká republika po oznámení Komisi přijmout rovnocenná reciproční opatření. Podle aktuálních informací nic takového není ze strany ČR připravováno.

Volný pohyb ostatních služeb, včetně různých právnických, auditorských a poradenských, nebude nijak omezen. Přesto se nedomníváme, že by k masivnímu přílivu těchto služeb do Rakouska došlo, a to hlavně z důvodu nedostatečné poptávky. Nevěříme, že rakouské firmy si začnou masivně najímat auditory z Česka či Maďarska apod. Ani pro české konzultanty by nebylo jednoduché nastudovat rakouskou legislativu.

Trh zboží

V oblasti trhu zboží nebyla dohodnuta žádná ustanovení, která by omezovala přístup zboží z České republiky na trhy Evropské unie. Veškerá cla a tarifní omezení jsou v rámci Evropského společenství zrušena (s výjimkou zemědělství). Česká republika se zavazuje uplatňovat spolu s ostatními členskými státy stejnou obchodní politiku vůči třetím zemím.

To je i vůči Číně či ostatním asijským zemím. Celní ochrana před asijskými výrobky je v rámci EU vyšší než nyní v rámci České republiky – cla, která se na toto zboží aplikují v Rakousku, budou od 1. května platit i v ČR. Takže „protiasijská celní ochrana“ v Rakousku zůstává na neměnné úrovni, v ČR se zvyšuje. Nicméně vietnamští obchodníci (s českým pasem) budou teoreticky moci provozovat tržiště (v rámci volného nabízení služeb) v Rakousku. Tento vývoj však nepředpokládáme. Zboží prodávané na těchto tržištích je z části pašované, nevyhovuje přísným hygienickým normám EU nebo se jedná o falzum ochranných známek (falešné soupravy Adidas či hodinky Rolex, apod.). Domníváme se, že rakouské zodpovědné úřady (pravděpodobně Obchodní inspekce) by byly ve vztahu k potenciálním vietnamským tržištím přísnější než české orgány a prodej takového zboží by z těchto důvodů nedovolily.

Trh kapitálu

Z důvodu obav ze silné koupěschopnosti občanů stávajících členských zemích EU a z toho vyplývající možné nerovnováhy na trhu nemovitostí si Česká republika v přístupové smlouvě prosadila přechodná období upravující nabývání půdy a nemovitostí občany ostatních členských států EU:

- ČR může po dobu pěti let od přistoupení omezit nabývání objektů vedlejšího bydlení státními příslušníky členských států, kteří v ČR nemají trvalý pobyt, a společnostmi zřízenými podle práva jiného členského státu, které ani nejsou usazeny, ani nemají pobočku nebo zastoupení na území České republiky.
- ČR může po dobu sedmi let od přistoupení omezit nabývání zemědělské půdy a lesů státními příslušníky členských států a společnostmi zřízenými podle práva jiného členského státu, které nejsou ani usazeny, ani zapsány do rejstříku v České republice.

Poznámky ke vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie

Sektor služieb, podnikanie:

Rakúsko si spolu s Nemeckom vyjednávalo prechodné obdobie na poskytovanie niektorých služieb obyvateľmi prístupujúcich krajín, uvádzam zoznam služieb, na ktoré sa prechodné obdobia vzťahujú.

V Rakúsku

- služby v oblasti krajinného záhradníctva
- úpravy kameňa
- výroby kovových konštrukcií
- stavebníctvo
- bezpečnostné služby
- priemyselné čistenie
- domáce ošetrovateľské služby
- sociálnu prácu.

Po vstupe SR do EÚ sa na Slovensko otvorí priestor pre advokátov z EÚ.

Podľa prístupovej dohody je vzájomne obmedzené vykonávanie nákladnej cestnej dopravy na území iného štátu (tzv. kabotáže) na prechodné obdobie dvoch rokov. Na konci druhého roku po vstupe SR do EÚ budú môcť jednotlivé súčasné a nové členské štáty EÚ oznámiť predĺženie PO o dva roky a následne ešte o jeden rok v prípade nutnosti zabrániť vážnemu narušeniu na ich národnom trhu.

Podnikatelia z Rakúska a ostatných krajín EÚ budú mať po prvom máji možnosť otvoriť si pobočku svojej firmy, alebo zriadiť novú formu v nových členských krajinách. Avšak podľa nedávneho prieskumu poradenskej firmy Proudfoot Consulting len 22% rakúskych podnikov plánuje zriadiť si výrobné miesto v jednej z prístupujúcich krajín a to aj napriek tomu, že Slovensko láka v poslednej dobe veľký počet investorov rovnou daňou na úrovni 19%, vzdelanou a lacnou pracovnou silou ako aj zlepšujúcou sa infraštruktúrou.

Trh práce

Rovnako ako v Českej republike platí model 2+3+2, čiže Rakúsko má možnosť využiť prechodné obdobie až po dobu 7 rokov na ochranu svojho trhu práce. Aj podľa správy Európskej komisie však súčasným členským krajinám EÚ nehrozí prílev pracovníkov z novopristupujúcich krajín. Väčšina z ľudí, ktorí sa chystajú hľadať prácu v rozšírenej EÚ sú mladí vzdelaní ľudia, čo by súčasným členským krajinám len pomohlo oživiť ich trhy práce. Hoci niektoré prístupujúce krajiny už deklarovali, že využijú možnosť zavedenia recipročných opatrení a dokonca maďarská vláda už takýto postup schválila, slovenskí predstavitelia o podobnom kroku zatiaľ neuvažujú.

Potraviny, poľnohospodárstvo

Slovensko bude mať po vstupe do únie problém s nedostatočnou kapacitou bitúnkov, pretože viacerí poprední spracovatelia mäsa uprednostnili zatvorenie svojich prevádzok pred vysokými investíciami nevyhnutnými na splnenie prísnych hygienických noriem. Odhaduje sa, že novým podmienkam vyhovie iba polovica potravinárskych podnikov. Dôsledkom tohoto stavu bude potreba dovážať jatočné mäso určené na ďalšie spracovanie a následne vývoz výsekového mäsa a mäsových výrobkov. Otvára sa tak priestor pre rakúske firmy pôsobiace v tomto odvetví.

Voľný pohyb kapitálu

Slovensko si vyjednávalo prechodné obdobie na nadobúdanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy do vlastníctva cudzozemcov. Z tohto prechodného obdobia sú vyňatí samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí môžu nadobúdať poľnohospodársku a lesnú pôdu v SR za stanovených podmienok (pôdu musia obrábať najmenej 3 roky). V prípade, že aj po uplynutí 7-ročného prechodného obdobia bude na trhu s poľnohospodárskou pôdou pretrvávajúť nerovnováha, resp. vznikne nebezpečenstvo nerovnováhy, EK na základe požiadavky SR rozhodne o predĺžení prechodného obdobia o maximálne 3 roky (model prechodného obdobia 7+3 roky).

Toto prechodné obdobie je opodstatnené, keďže kým hektár pôdy stojí na Slovensku približne 800 až v 1300 EUR, v Rakúsku sa ceny pohybujú v intervale 14000 až 18000 EUR.

Colná politika

Podobne ako Česká republika aj Slovensko po 1. máji pristúpi k jednotnej colnej politike Európskej únie. Clá medzi českými štátmi sa zrušia, zmenia sa sadzby voči tretím krajinám. Narastie najmä clo na potravinárske tovary z tretích krajín, z terajších 5 percent na úroveň viac ako 28 percent.

Po vstupe sa obmedzí dovoz viacerých výrobkov (textilné výrobky, obuv, keramický tovar, dovoz hutníckych výrobkov z Ukrajiny).

Taktiež si nemyslíme, že príde k zaplaveniu rakúskeho trhu lacnými tovarmi dovážanými z Číny a vitanamu an Slovensko. Je v záujme Slovenskej obchodnej inšpekcie(SOI), aby dodržiavala pravidlá stanovené Európskou úniou. Slovenská obchodná inšpekcia často nájde viacero dôvodou, pre ktoré môže lacný tovar zhabať (imitácie značiek, chýbajúce symboly ošetrovania, zlé informácie o materiály). Pri boji proti nelegálnemu dovozu a predaju bude SOI spolupracovať s daňovými orgánmi a políciou.